

Oud-West, Thuis Best

Jeugd in Oud-West, een veilige thuishaven voor iedereen

Eindrapport

Amsterdam 27 maart 2001

Axel van Pel

van dijk, van soomeren en partners

Van Dijk, Van Soomeren en Partners BV
KvK Amsterdam nummer 33176766
Van Diemenstraat 374, 1013 CR Amsterdam
Tel: 020 625 75 37 Fax: 020 627 47 59
Website: www.dsp-advies.nl
E-mail: dsp@dsp-advies.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
	Onderzoeksdoel en -opzet	4
2	Beleidskader	5
3	Jeugdcriminaliteit	6
3.1	Jeugdcriminaliteit in Amsterdam	6
3.2	Jeugdcriminaliteit in Oud-West	6
3.3	Knelpunten	9
4	Van ideeën naar resultaten	11
4.1	Workshop voor 'streetlevel bureaucrats'	11
4.2	Omslagmodel	15
4.3	Workshop voor 'managers'	16
4.4	Van omslagmodel naar piramidemodel	19
5	Conclusies en aanbevelingen	21
5.1	Conclusies	21
5.2	Aanbevelingen	22

1 Inleiding

Nederland is in ontwikkeling. Reeds in de jaren vijftig en zestig vond er in Nederland een proces plaats van secularisering en ontzuiling. De jaren zestig was tevens de periode dat onder invloed van jongerenstromingen de sociaal-maatschappelijke ordening in Nederland verder op z'n kop werd gezet. Daarnaast is, als gevolg van toenemende welvaart en vraag naar arbeidskrachten, vanaf de jaren zestig de migratie naar Nederland toegenomen. Om in de arbeidsbehoefte te voorzien werden grote groepen met name Turkse en Marokkaanse arbeiders naar Nederland gehaald. Een ander gevolg van toenemende welvaart was het verschijnsel suburbanisatie. Personen die het zich konden veroorloven trokken uit de oude buurten om naar dorpen en steden rond de grote stad te verhuizen. De vrijgekomen (relatief goedkope) woningen werden veelal ingenomen door migranten. Deze ontwikkeling heeft een grote invloed gehad op de sociaal-economische en etnische samenstelling van de oude buurten. De glans van de grote stad is voor veel mensen gelukkig niet verloren gegaan. Zo valt te zien, door de nabijheid van de binnenstad, dat de oude stadsdelen een aantrekkelijk woongebied vormen. Dit geldt met name voor bepaalde koopkrachtigen zoals hoogopgeleiden en twee verdieners zonder kinderen. De huidige realiteit is dat de oude buurten, zoals die in stadsdeel Oud-West, etnisch pluriform zijn en relatief veel jongeren kennen. Daarnaast zijn de bewoners qua koopkracht ook gemêleerd. Door de complexe samenstelling van de buurt kan het gebruik van de schaarse openbare ruimte tot tegengestelde belangen leiden en sluit het voorzieningenniveau vaak onvoldoende aan op de hedendaagse (pluriforme) eisen die de buurt hieraan stelt.

Eén van de problemen die zich in het stadsdeel Oud-West voordoet is overlast door jongeren rond het Ten Kateplein en Kinkerstraat. Naar aanleiding van deze problemen is door de sector Maatschappelijke Ontwikkelingen (MO) van het stadsdeel Oud-West aan Van Dijk, Van Soomeren en partners (DSP) gevraagd om een analyse uit te voeren. De analyse dient op kort termijn inzicht te verschaffen in de belangrijkste oorzaken van de overlastproblematiek. Daarnaast behoren er voor korte en lange termijn aanbevelingen geformuleerd te worden. Het onderzoek wordt begeleid door een klankbordgroep. In de klankbordgroep hebben zitting:

- mevrouw A. Buis van de sector MO van het stadsdeel Oud-West;
- de heer K. Weijts, coördinator jeugd district 8 van de regiopolitie Amsterdam-Amstelland;
- de heer J. Steutel, productleider Tiener en Jongerenwerk Oud-West;
- de heer R. van der Lee, portefeuillehouder Onderwijs en Welzijn13+, stadsdeel Oud-West.

Dit document is de eindrapportage. De eindrapportage bestaat uit twee delen. Het eerste deel is reeds als tussenrapportage gepresenteerd. In het eerste deel worden knelpunten geïnventariseerd in relatie tot jeugd en jeugdcriminaliteit. Daarnaast worden ideeën over mogelijke oplossingen aangedragen. In het tweede deel worden deze ideeën nader uitgewerkt en worden conclusies en aanbevelingen geformuleerd.

Onderzoeksdoel en -opzet

Doel van dit onderzoek is inzicht verschaffen in de belangrijkste oorzaken van problemen met jeugd in Oud-West en het formuleren van aanbevelingen voor de korte en lange termijn.

Bij het onderzoek is gebruik gemaakt van kwalitatieve onderzoeksmethoden. Deze methoden zijn een groepsinterview met de klankbordgroep en een tweetal workshops met belanghebbenden. Daarnaast heeft documentanalyse plaatsgevonden waarbij onderzoeksrapporten en bestuurlijke notities zijn bestudeerd.

2 Beleidskader

In het kader van het Grote Steden Beleid (GSB) is het beleidsprogramma Jeugd en Veiligheid ontwikkeld. De hoofddoelstelling van het programma luidt: 'het streven naar een stedelijke samenleving waarin alle jongeren op school zitten of aan het werk zijn'. Van 1995 tot en met 1998 is het programma geconcretiseerd onder de titel 'Binden of Boeien'. Een belangrijk kenmerk van het programma is de samenhang in aanpak. Door gebruik te maken van de ketenbenadering van Schuyt kunnen projecten in een breder kader worden geplaatst. Het huidige beleid richt zich op:

- Concentratie op twee doelstellingen te weten: sluitende aanpak van jeugdcriminaliteit, met name een geïntegreerde aanpak van harde kern jongeren en de aanpak van risicovol groepsgedrag;
- Reductie van het grote aantal projecten tot enkele heldere meetbare programma's (doelmatig en effectief);
- Vormgeving van de monitoring;
- Nadruk op organisatie binnen de ketenaanpak, met duidelijk afbakening van verantwoordelijkheden;
- Inbedding van Jeugd en Veiligheid in het integraal jeugdbeleid.
(Bron: Veiligheidsrapportage Amsterdam 2000)

In de notitie 'Op eigen kracht' geeft het stadsdeelbestuur van stadsdeel Oud-West een visie op het welzijnsbeleid. Binnen het welzijnsbeleid valt het Jeugd- en Jongerenwerk. Door de verantwoordelijke medewerkers is geconstateerd dat voor jongeren vanaf 12 jaar het voorzieningenniveau slechter is geworden. In de notitie worden diverse knelpunten genoemd die bij de probleeminventarisatie in deze notitie nader behandeld worden. Bij het voorgenomen jeugd- en jongerenbeleid kunnen de volgende veranderingen genoemd worden:

- accentverschuivingen (als voorbeeld kan genoemd worden de inzet en effectiviteit van het jongerenwerk);
- beleidsintensiveringen (als voorbeeld kan genoemd worden het inrichten van de openbare ruimte, waarbij participatie van onder andere jongeren en ouders onontbeerlijk is).

In stadsdeel Oud-West wordt momenteel een notitie Jeugd en jongerenbeleid voorbereid. In de notitie wordt nader ingegaan op gesignaleerde knelpunten. De notitie zal naar verwachting in februari 2001 gepresenteerd worden.

3 Jeugdcriminaliteit

3.1 Jeugdcriminaliteit in Amsterdam

Amsterdam is wat betreft haar bevolkingssamenstelling een jeugdige stad. Op 1 januari 1999 woonden er in Amsterdam 199.000 jongeren van 0 tot 24 jaar. Dat is ruim een kwart van de Amsterdamse bevolking. Over het algemeen groeien jongeren zonder problemen op. Maar soms gaat het fout. Verkeerde vrienden, problemen thuis of op school, geen werk, te weinig te doen in de buurt, noem maar op. Criminaliteit kan het gevolg zijn. En wie zich schuldig maakt aan criminaliteit loopt kans in aanraking te komen met de politie. Zo werden in het laatste kwartaal van '98 tot en met het derde kwartaal van '99 in Amsterdam bijna 2300 jongeren in de leeftijd van 12 tot 17 jaar door de politie aangehouden. Dat is 5,8 procent van de Amsterdamse jeugd van deze leeftijd. Voor jongeren van 18 tot 24 jaar liggen de aantallen nog hoger. Ruim 5100 jongeren werden aangehouden en dat is 7,8 procent van de jongeren van deze leeftijd. (Bron: Buurtindicatoren Jeugd in Amsterdam 2000) Het delict dat in 1998 het meest gepleegd werd door jongeren van 12 tot en met 24 jaar, (ruim een kwart) was diefstal. Diefstal met geweld, eenvoudige diefstal en overige gekwalificeerde diefstal. Ongeveer één vijfde van de delicten in 1998 had betrekking op verschillende vormen van geweldscriminaliteit, zoals eenvoudige mishandeling, gekwalificeerde mishandeling, bedreiging en openlijke geweldpleging.

3.2 Jeugdcriminaliteit in Oud-West

De indicatoren die in tabel 3.1 zijn weergegeven hebben in meer of mindere mate een relatie met jeugdcriminaliteit. Zo blijkt dat jongeren die niet aan het arbeidsproces deelnemen (en tevens niet schoolgaand zijn) een verhoogd risico lopen zich schuldig te maken aan criminaliteit.

Tabel 3.1 Indictoren jeugd 12-24 jaar in het stadsdeel Oud-West uitgesplitst naar indicatorbuurten

Indicatoren / Buurt	Da Costa- buurt Kinkerbuurt	Van Lennep- buurt	Helmersbuurt + Vondelbuurt	Over- toomse Sluis
Aantal 12-17 jarigen ¹	300	270	273	234
Aantal 18-24 jarigen ¹	921	685	780	666
Percentage allochtonen bevolking 12-17 jarigen ¹	61,3	71,1	34,1	47,9
Percentage autochtonen bevolking 12-17 jarigen ¹	38,7	28,9	65,9	52,1
Percentage allochtonen bevolking 18-24 jarigen ¹	35,8	44,7	24,4	27,5
Percentage autochtonen bevolking 18-24 jarigen ¹	64,2	55,3	75,6	72,5
Percentage kinderen uit eenoudergezinnen als aandeel bevolking 12-17 jaar ¹	34,7	35,6	34,1	41,5
Percentage werkloze werkzoekende allochtonen 15-24 jaar ²	10,5	9,6	7,5	6,6
Percentage werkloze werkzoekende autochtonen 15-24 jarigen ²	5,8	5,7	2,6	3,2
Percentage aangiften door bevolking 12-17 jarigen ³	8,7	5,2	7,0	3,4
Percentage aangiften door bevolking 18-24 jarigen ³	14,2	13,4	15,8	6,0
Percentage aanhoudingen bevolking 12-17 jarigen ³	6,3	9,6	1,8	2,6
Percentage aanhoudingen bevolking 18-24 jarigen ³	4,0	6,1	3,7	5,0

¹ Gegevens op 1-1-1999

² Gegevens op 1-1-2000

³ Gegevens van 4^e kwartaal 1998 tot en met 3^e kwartaal 1999

Bron: Buurtindicatoren Jeugd in Amsterdam 2000, O + S het Amsterdamse Bureau voor Onderzoek en Statistiek.

In Oud-West woonden op 1 januari 1999 bijna 1100 jongeren van 12 tot 17 jaar en ruim 3000 jongeren van 17 tot 24 jaar. Van de in de Da Costa-buurt en Kinkerbuurt woonachtige 12 tot 17 jarige jongeren werd 6,3 procent door de politie aangehouden. In de Van Lennepbuurt is dit 9,6 procent.

Ook blijkt dat veel jongeren zelf slachtoffer worden van criminaliteit. Zo heeft 14,2 procent van de jongeren van 18 tot 24 jaar die in de Da Costa-buurt en Kinkerbuurt wonen aangifte gedaan bij de politie. In de Van Lennepbuurt is dit 13,4 procent.

Er bestaat momenteel nog geen inzicht met welke delicten de aanhoudingen en aangiften verband houden. De politie is momenteel bezig de gegevens te analyseren.

Groepen

Jongeren met een (verhoogd) criminaliteitsrisico kunnen ingedeeld worden in vijf groepen. In de eerste groep, de risicogroep, zitten jongeren die zich (nog) niet schuldig hebben gemaakt aan delicten, maar op grond van maatschappelijke criteria behoren tot een categorie die een bovengemiddeld risico loopt (indien meervoudige achterstandsproblematiek speelt op de leefgebieden gezin, school, werk en vrije tijd).

De tweede groep zijn de zogenaamde HALT-jongeren. Dit zijn jongeren die na een eerste (maximaal tweede) politiecontact doorverwezen zijn naar

HALT.

De derde groep bestaat uit jongeren tegen wie in een periode van zes maanden voor de eerste keer proces-verbaal is opgemaakt.

De HALT-jongeren en first offenders bij elkaar worden ook wel aangeduid als maatregelenjongeren.

Lichte criminelen zijn jongeren die zich in een periode van zes maanden schuldig hebben gemaakt aan twee of meer vormen van criminaliteit, eventueel in combinatie met één zwaar delict waarvoor proces-verbaal is opgemaakt.

Tot slot worden de harde kern jongeren onderscheiden. Dit zijn jongeren die in een periode van drie jaar minimaal drie delicten hebben gepleegd die als zwaar zijn te kwalificeren (zoals geweldscriminaliteit, intimidatie, inbraak en wapengebruik).

Volgens de districtskoördinator jeugd van de politie wordt de bovenkant van de risicogroep in Oud-West voor ongeveer 95 procent gevormd door Marokkaanse jongeren. Van de echte harde kern jongeren is ongeveer 60 procent van Marokkaanse afkomst en 40 procent bestaat uit jongeren met een andere afkomst.

In het jongerencentrum Bel-Ami komen ongeveer 270 (met name Marokkaanse) bezoekers. Van deze 270 behoren ongeveer 130 tot de maatregelengroep.

Wat opvalt is dat het bij deze maatregelengroep ontbreekt aan elementaire sociale vaardigheden. Volgens een respondent uit dit zich onder andere in het elkaar steeds verbaal 'afbekken'. Daarnaast valt het de jongerenwerkers ook op dat er een bepaald respectloos beeld bestaat over vrouwen. Het vermoeden bij een respondent bestaat dat een groot gedeelte van deze jongeren zich schuldig maakt aan strafbare feiten. Dit kan volgens hem worden afgeleid op basis van de levensstijl: exorbitant dure kleding en een hoog uitgavenpatroon Al met al gedrag en omstandigheden die als zeer zorgelijk worden bestempeld.

Ten Kateplein en Kinkerstraat

In Oud-West wordt er veel overlast en criminaliteit veroorzaakt door jongeren rond het Ten Kateplein en Kinkerstraat.

De gesignaleerde delicten zijn:

- Het plegen van groepsaanrandingen;
- Het mishandelen van (sociaal zwakke) personen;
- Het gooien van stenen naar voorbijgangers;
- Het plegen van winkeldiefstallen en het intimideren van (veelal vrouwelijk) winkelpersoneel om diefstallen te gedogen. Het komt voor dat oudere personen jongere tieners inzetten om diefstallen te plegen;
- Het veroorzaken van overlast.

De groep die hier verantwoordelijk voor is bestaat uit jongeren die veelal jonger zijn dan 16 jaar. Gezien de leeftijd kan er beperkt strafrechtelijk opgetreden worden omdat het jeugdstrafrecht beperkingen kent in vergelijking tot het volwassenenstrafrecht. De indruk bestaat bij een respondent dat een gedeelte van de jongeren die overlast veroorzaken niet in Oud-West wonen. Zo signaleert de politie hen bekende jongeren uit de omgeving van het August Allebéplein (stadsdeel Slotervaart-Overtoomse Veld) en de stadsdelen Westerpark en Bos en Lommer. De gesignaleerde jongeren uit deze andere stadsdelen, ook wel transitiejongeren genoemd, behoren tot de

onderkant van de harde kern jongeren en tot de bovenkant van de maatregelengroep. Tevens bestaat volgens een respondent het vermoeden dat jongeren uit Oud-West betrokken zijn bij andere criminaliteit in het land, zoals georganiseerde autodiefstal. Deze 'verborgen' criminaliteit (waarbij de relatie woonplaats dader en pleegplaats delict verborgen blijft) wordt dus elders gepleegd en ziet men niet in de Amsterdamse statistieken terug.

3.3 Knelpunten

Bij de aanpak van overlast en criminaliteit door jongeren worden door betrokken actoren knelpunten ervaren. Zo doen zich de volgende type knelpunten voor:

Knelpunten op voorzieningenniveau

Uit de welzijnsvisie Oud-West van juni 2000 blijkt dat in het stadsdeel een gebrek bestaat aan uitdagende speelgelegenheid voor kinderen tot en met 12 jaar. Daarnaast is het voorzieningenniveau voor jongeren vanaf 12 jaar volgens de 'streetlevel' medewerkers van diverse organisaties hard achteruit gegaan. Dit komt volgens de medewerkers doordat:

- het streetcornerwork verdwenen is;
- er geen arbeidstoeleidsprojecten meer zijn (Keerpunt 2000);
- het Jongeren Informatie Punt nog maar 2 dagdelen per week open is in plaats van 8;
- het zakgeldproject voor jongeren stopgezet is;
- er te weinig hangplekken met toezicht voor jongeren zijn;
- er onvoldoende inzicht bestaat in de vraag naar jongerenvoorzieningen in zijn totaliteit.

Organisatorische knelpunten

Buiten knelpunten op het voorzieningenniveau kunnen genoemd worden:

- Discrepantie tussen uitvoerings- en managementniveau bij organisaties;
- Tussen organisaties wordt te weinig integraal samengewerkt.

In zijn algemeenheid kan gesteld worden dat er nog onvoldoende afstemming heeft plaatsgevonden tussen de netwerken 4-, 4-12 en 12+. Hierdoor komt de voorgestane 'ketenbenadering' onder druk te staan.

Knelpunten rond waarden, normen en vaardigheden

In de welzijnsvisie Oud-West wordt tevens aan een aantal andere knelpunten aandacht geschonken. Zo werken verschillen in waarden, normen, opvoedingsstijlen en sociaal isolement van allochtone ouders achterblijvende schoolprestaties van jongeren in de hand. Daarnaast hebben kansarme en kwetsbare jongeren mede door hun veelal gebrekkige sociale en communicatieve vaardigheden een slechtere startpositie op de arbeidsmarkt.

Overige knelpunten

Een belangrijk aandachtspunt is het toenemend gebruik van wapens in en buiten de scholen. Verder baart het toenemend gebruik van softdrugs, en de gevolgen daarvan op het functioneren van jongeren in school en op de arbeidsmarkt, zorgen.

Jongeren centrum Bel-Ami wordt voor een groot deel bezocht door Marokkaanse jongeren uit de risico- en maatregelengroep. Dit werpt een drempel op voor andere jongeren, waardoor deze een eventuele hulpvraag niet kunnen uitten en hulpverleners een hulpvraag niet kunnen signaleren.

Het spreekt voor zich dat het stadsdeel en haar partners een belangrijke rol

hebben deze knelpunten op te lossen.

Om de genoemde problemen met jeugd en knelpunten meer helder te krijgen en oplossingsgericht te werken heeft het stadsdeel Oud-West samen met DSP een tweetal workshops georganiseerd. Voor de eerste workshop zijn personen uitgenodigd die op 'streetlevel' niveau met jeugd en jeugdoverlast te maken hebben. Voor de tweede workshop zijn managers van organisaties uitgenodigd die een rol kunnen spelen bij het tegengaan van de problemen.

4 Van ideeën naar resultaten

4.1 Workshop voor 'streetlevel bureaucrats'

Op maandag 20 november heeft de eerste workshop plaats gevonden. Het doel van de workshop was het formuleren van praktische adviezen in de vorm van ideeën die de input zouden vormen voor de tweede workshop op managementniveau.

Aanwezig bij de workshop waren:

- Stadsdeel Oud-West:
De heer R. van der Lee, portefeuillehouder 13 + ;
Mevrouw A. Buis, beleidsmedewerker MO;
Mevrouw A. Schothans, adviseur openbare orde;
Mevrouw S. van der Kolk, leerplichtambtenaar;
- Bureau Halt, Mevrouw H. Dashorst;
- Reclassering Nederland, Mevrouw I. Isik;
- BJA, Jeugdreclassering, De heer J. Schuit;
- Jongerencentrum Bel-Ami:
De heer P. Mijns;
De heer J. Steutel;
- Politie Amsterdam-Amstelland:
De heer K. Weijts, Projectleider Jeugd District 8;
De heer M. van Deventer, Projectleider Jeugd, Wijkteam Oud-West;
De heer H. Cools, buurtregisseur Kinkerbuurt;
- Wooncentrum De Klinker, De heer E. Riebeek;
- De heer L. Lubbers, buurtbewoner.

Knelpuntenanalyse

Om de reeds geïnventariseerde knelpunten op juistheid te toetsen en te completeren werd aan de deelnemers gevraagd welke knelpunten zij bij de aanpak van jeugdoverlast ervaren. De volgende knelpunten werden door de deelnemers aan de eerste workshop genoemd:

- Inrichting van de openbare ruimte. Als voorbeeld werden de slechte verlichting en de sociaal onveilige onderdoorgangen bij het Ten Kateplein genoemd. Daarnaast vindt hier onvoldoende toezicht plaats. Hierdoor is het nu voor de jeugd een aangename plaats om te 'hangen'.
- Te weinig primaire voorzieningen voor de jeugd aanwezig.
- Er is maar één jongerencentrum, waardoor jongeren te weinig wordt geboden.
- Gebrek aan hulpverlening.
- Te weinig capaciteit bij de controle van de leerplicht.
- Een aantal voorzieningen zijn gestaakt, zoals Nieuwe Perspectieven. Het Bureau Jeugdzorg komt nog onvoldoende tot zijn recht.
- Een gebrek aan elementaire sociale vaardigheden en zedelijke normen.
- Er wordt hier op school (basis en voortgezet onderwijs) te weinig aandacht aan geschonken.
- Geen goede samenwerking tussen organisaties.
- Slechte communicatie en samenwerking tussen stadsdelen, bij stadsdeel overschrijdende jeugdproblematiek.

- Eenzijdige aanpak. Er wordt weinig doelgericht gewerkt. Daarnaast zijn er voorzieningen weggehaald, die geen prioriteit meer hadden binnen het stadsdeelbeleid.
- Veel knelpunten zijn organisatorisch van aard. Genoemd kunnen worden een gebrek aan personele capaciteit. Daarnaast blijkt dat registraties /administratieve processen en territoriale indelingen van organisaties niet op elkaar aansluiten waardoor knelpunten ontstaan.
- Overlast veroorzakende jongeren komen niet alleen uit Oud-West.

Voor een groot deel komen de genoemde problemen overeen met de reeds geïnventariseerde knelpunten. Met name worden knelpunten genoemd die te maken hebben met het voorzieningenniveau. Opvallend (en daarom waardevol) is dat hier ook de inrichting van de openbare ruimte als knelpunt genoemd is. Verder wordt het gebrek aan sociale en zedelijke normen en waarden bij jongeren onderstreept.

Ideeën over mogelijke aanpakken en projecten

De deelnemers aan de workshop kregen de opdracht in groepen te brainstormen over ideeën over mogelijke projecten of aanpakken. Als leidraad voor de gedachtegeneratie werd een schema gehanteerd. In dit schema staan twee prioritaire problemen centraal. Gewelddelicten en seksueel getinte delicten. De aanpak van de problemen wordt onderverdeeld in drie fasen. De preventieve, repressieve en nazorg fase. Gevraagd werd om per probleem en fase ideeën te genereren.

Fase / probleem	Gewelddelicten	Seksuele delicten
Preventie		
Repressie		
Nazorg		

Door de workshopleiders werd aangegeven dat het onderscheid tussen de fasen niet heel duidelijk is omdat deze in elkaar overlopen. Daarnaast kunnen bepaalde projecten of aanpakken ook meerdere problemen beslaan.

Op basis van presentaties van de verschillende ideeën selecteerden de deelnemers de zes meest waardevolle ideeën of aanpakken. Dat zijn achtereen volgens:

- Basisscholen moeten een belangrijke rol krijgen bij:
 - aanleren van normen en waarden (bijvoorbeeld met behulp van een voorlichtingsfilm);
 - signaleren van afwijkend gedrag en andere knelpunten die een gezonde ontwikkeling van een kind in de weg kunnen staan.
- Het voorzieningenniveau dient in evenwicht te zijn met de vraag. Binnen het voorzieningenniveau kan een onderscheid worden aangebracht tussen:
 - recreatieve voorzieningen (vrije tijd);
 - hulpverlening (hulp en zorg).
- Ouders meer betrekken bij de jeugd. Dit kan zowel gaan om prestaties en gedrag van hun kinderen op school als bij het tegengaan van overlast door jongeren. In dit verband werd gesproken over buurtouders met een verwijzing naar het buurtvadersproject in het stadsdeel Slotervaart-Overtoomse Veld.
- Consequente handhaving. Zowel consequente hantering van regels vanuit één organisatie, als afstemming over de hantering van regels tussen organisaties.

Voorkomen moet worden dat bijvoorbeeld bepaalde gedragingen door de ene politieman of -vrouw wel worden geverbaliseerd en door de ander niet. Daarnaast moet handhaving bij het beëindigen van een project plaats blijven vinden. Ook dient er afstemming plaats te vinden tussen organisaties. De reactie van organisaties op bepaald gedrag moet met elkaar in samenhang zijn. Zo is het niet wenselijk dat de politie en het jongerencentrum een verschillend beleid (in termen van 'soft' en 'hard') hanteren ten aanzien van agressie en geweld.

- Eén loket aanpak. Hierbij worden jongeren met problemen vanuit één loket naar instanties doorverwezen. Idealiter zitten deze instanties onder een dak of hebben in ieder geval regelmatig overleg. In dit kader is de term casemanager gevallen. Deze aanpak raakt het idee van consequente handhaving.
- Jongeren moeten eerder verplicht op 'traject' worden gezet. Dit traject is naast een eventueel traject in het kader van straf. Opgemerkt dient te worden dat het Openbaar Ministerie hierbij betrokken moet worden.

Een ander waardevol idee is bij straffen gebruik te maken van een uitstralingseffect. Zo zou een alternatieve straf ten uitvoer moeten worden gebracht in de buurt waar vrienden van de gestrafte zich ophouden. Hierdoor gaat van de straf een extra preventieve werking uit. Verder werd genoemd dat bureau Halt en de politie meer moeten samenwerken. Bureau Haltervaart dat de politie te weinig jongeren verwijst. Nog niet iedere politiefunctionaris is op de hoogte dat ook jongeren kunnen worden aangemeld zonder dat tegen hen een proces-verbaal is opgemaakt. Ook het creëren van een 'heldengroep' werd genoemd. Aan deze groep kunnen jongeren zich dan positief spiegelen. Door de deelnemers werd tevens de trajectbegeleidingsaanpak waardevol bevonden. Wanneer er een probleem met of bij een jongere zich voordoet wordt allereerst gekeken naar de oorzaak van het probleem. Bij het zoeken naar oplossingen worden, indien gewenst, de ouders betrokken. In samenspraak vindt verwijzing plaats naar hulpverleningsinstanties.

Koppeling van organisaties aan ideeën

Aan de deelnemers werd gevraagd of zij voor hun organisatie een rol weggelegd zagen bij de zes als meest waardevol geselecteerde ideeën. Daarna werd gevraagd of zij eventueel een rol weggelegd zagen voor andere organisaties die nog niet vermeld waren. In de hierna volgende tabel worden de resultaten gepresenteerd.

Tabel 4.1 Koppeling organisaties aan ideeën

Idee / rolpositie	Rol weggelegd voor eigen organisatie	Rol weggelegd voor andere organisatie, nog niet genoemd of niet aanwezig bij de workshop
Functie basisscholen	Politie Bureau Halt Jongerencentrum Bel-Ami Stichting Welzijn Oud-West Leerplicht Stadsdeel OW, sector MO BJA Jeugdreclassering	Directie van basisscholen ASVOS' ¹ Netwerken 0-4 en 4-12 Nieuwe perspectieven 12- Buurtsportwerk Streetcornerwerk
Voorzieningenniveau	Stichting Welzijn Oud-West Politie BJA Jeugdreclassering ² Stadsdeel OW, sector MO	Buurt en speeltuinverenigingen Netwerk 12+
Betrekken ouders	Jongerencentrum Bel-Ami Politie	Scholen Moskee Buurtbewoners Sportvereniging Ouderraad Zelforganisaties
Consequente handhaving	Politie Reclassering BJA, Jeugdreclassering Stadsdeel OW, leerplicht	
Eén loket aanpak	Politie Stadsdeel OW, sector MO BJA, jeugdreclassering	Netwerk 12+ Justitie Verslavingszorg
Eerder verplicht traject	Politie Reclassering Bureau Halt BJA Jeugdreclassering	

De politie en BJA jeugdreclassering zien voor zichzelf bij alle zes ideeën een rol weggelegd. Opvallend is dat veel organisaties voor zichzelf en voor andere, nog niet genoemde organisaties, een rol weggelegd zien in het bijbrengen van normen en waarden. Het stadsdeel Oud-West is niet bij alle ideeën genoemd. Dit zou, in het licht van haar regiefunctie, toch wenselijk zijn. Zo kan de leerplicht ambtenaar een belangrijke rol vervullen bij het betrekken van ouders.

Wat verder opvalt is dat bij consequente handhaving en eerder verplicht op traject het Openbaar Ministerie niet genoemd wordt als mogelijke partner, terwijl zij bij deze trajecten een belangrijke rol vervult.

Noot 1 Amsterdams Samenwerkingsverband Veilig op School
Noot 2 Bureau Jeugdzorg Amsterdam

4.2 Omslagmodel

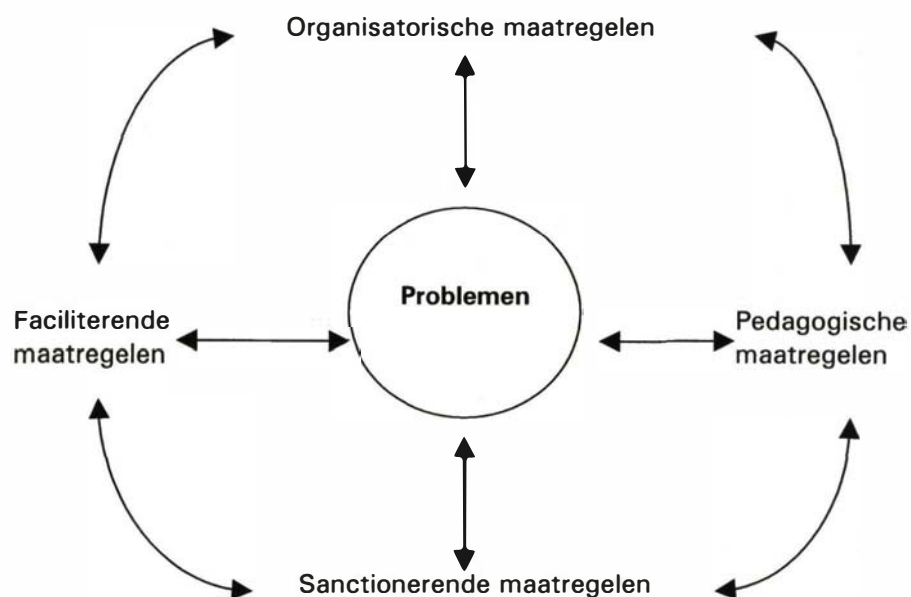
Op basis van de ideeëninventarisatie kan een model worden gemaakt. Dit model noemen wij om twee redenen het 'omslagmodel'. Op de eerste plaats hebben de verschillende factoren in dit model tot doel een omslag bij jeugdcriminaliteit teweeg te brengen.

Ten tweede wordt met dit onderzoek een omslag beoogd bij de aanpak van jeugdcriminaliteit in Oud-West.

In het model staan twee problemen, geweldsdelicten en seksueel getinte delicten centraal. Op de ontwikkeling en beheersbaarheid van de problemen zijn een aantal factoren van invloed. Deze factoren zijn zowel van invloed op de lange als de korte termijn.

De volgende factoren in het model zijn te onderscheiden:

- Organisatorische maatregelen. Dit zijn maatregelen die afstemming binnen en tussen organisaties bewerkstelligen.
- Pedagogische maatregelen. Deze maatregelen hebben mede tot doel waarden en normen bij te brengen.
- Faciliterende maatregelen. Dit zijn maatregelen op het voorzieningen niveau.
- Sanctionerende maatregelen. Dit betreffen zowel formele als informele maatregelen. Formele maatregelen kunnen door de overheid, scholen en ondernemers worden genomen. Ouders kunnen informele maatregelen nemen.

Het omslagmodel (gebaseerd op de geformuleerde ideeën) staat centraal bij de tweede workshop op managementniveau. In de workshop wordt getracht om in vier werkgroepen de maatregelen in projectvorm uit te werken. Bij de uitwerking van de maatregelen, met behulp van een format, dient aandacht geschonken te worden aan de integrale samenhang tussen de maatregelen en de financiële onderbouwing. In paragraaf 4.3 (deel twee van de rapportage) zijn de resultaten van de tweede workshop verder beschreven.

4.3 Workshop voor 'managers'

Op 5 januari 2001 werd de workshop voor 'managers' georganiseerd. Doel van deze bijeenkomst was het toetsen van de voorstellen van de eerste workshop en het opstellen van concept projectplannen.

De volgende personen namen deel aan de workshop.

Stadsdeel Oud-West:

- De heer R. van der Lee, portefeuillehouder Onderwijs en Welzijn 13+;
- Mevrouw A. Buis, beleidsmedewerker sector MO;
- Mevrouw A. Schothans, adviseur veiligheid;
- De heer J. Verbeek, afdeling SDW / Wijkbeheer;
- Mevrouw M. Meijer, sectormanager MO.

KMAN Oud-West:

- De heer A. Elfadel;
- De heer P. v.d. Helden.

Politie Amsterdam-Amstelland:

- De heer K. Weijts;
- De heer M. van Deventer.

Stichting Streetcornerwork;

- De heer T. Borst;
- De heer A. Laachi;
- De heer D. Dijst, Bureau Halt Amsterdam-Amstelland;
- De heer S. Rutten, Sardes;
- De heer S. Aben, Stichting Welzijn Oud-West;
- Mevrouw C. Peverelli, Reclassering Nederland;
- Mevrouw J. Blaisse, Openbaar Ministerie;
- Mevrouw T. Smit, Openbare basisschool De Kinkerhoek;
- De heer J. Steutel, jongerencentrum Bel-Ami.

Gevraagd werd om in drie werkgroepen drie verschillende maatregelen verder uit te werken en hiervoor een concept projectplan op te stellen. Voor de volgende maatregelen bestond een werkgroep:

- pedagogische maatregelen;
- sanctionerende maatregelen;
- faciliterende maatregelen.

De deelnemers konden zichzelf in één van de drie werkgroepen indelen.

De verschillende werkgroepen kregen de volgende opdracht mee: 'Schenk bij de uitwerking van de opdracht aandacht aan de onderstaande punten':

- doelstelling van het project;
- wijze waarop de doelstelling behaald kan worden;
- tijdpad van het project;
- rol van de nu aanwezige organisaties in het project;
- begroting (indicatief) voor het project;
- organisatorische maatregelen: op welke wijze kan afstemming binnen en tussen organisaties bewerkstelligd worden?;
- koppeling met de overige maatregelen.

Op basis van de opdracht werden de resultaten door de werkgroepen gepresenteerd.

Werkgroep faciliterende maatregelen

De volgende organisaties namen deel aan deze werkgroep:

- Stadsdeel Oud-West;
- KMAN (drie personen);
- Stichting Streetcornerwork (2 personen);
- Stichting Welzijn Oud-West;
- Wijkbeheer.

Het project dat deze werkgroep voorstaat richt zich primair op de onhanterbare groep jongeren van tien tot en met zeventien jaar uit Oud-West. Deze groep wordt door de werkgroep geschat op ongeveer tien jongeren. Deze jongeren zijn bij de politie bekend. De centrale doelstelling van het project is het voorkomen van het lastig vallen van vrouwen door deze groep jongeren.

De werkgroep zoekt verschillende oplossingen voor het probleem, zoals het betrekken van ouders bij de problemen. Verwezen wordt naar het project Buurtvaders in het stadsdeel Slotervaart-Overtoomseveld. Gewezen wordt op de noodzaak om zelforganisaties bij het bedenken van oplossingen te betrekken.

Het aanstellen van een casemanager of caseteam van de politie werd tevens geopperd. Andere organisaties en initiatieven die genoemd werden zijn streetcornerwork (verwezen wordt naar het project Balans in stadsdeel Bos en Lommer), pleinwerker, stichting welzijn, maatschappelijk werk, scholen en allochtone zelforganisaties. Uit deze organisaties kan een intermediair gezocht worden die de politie kan inschakelen bij problemen met jongeren. Met name wordt gedacht aan een intermediaire functie voor allochtone zelforganisaties. Voorgesteld wordt om een dialoog tussen scholen en allochtone zelforganisaties op gang te brengen over taakverdeling na schooltijd.

Het vervolg van deze aanpak is uitbreiding van activiteiten in overleg met de jongeren zelf. Een ander beleid zou kunnen zijn de werkwijze van het netwerk 12+ en het breed zorg overleg te splitsen in een preventieve (meer beleidsmatige) en curatieve benadering (benadering op individueel niveau). Het breed zorg overleg wordt nu vaak als te theoretisch ervaren. Doelstelling van een puur curatieve aanpak is:

- veiligheidsgevoel van burgers, en met name vrouwen die lastig gevallen worden, verhogen;
- bewustzijn verhogen (bij jongeren) dat aanpak plaats vindt.

De implementatie van de aanpak dient op kort termijn plaats te vinden. Dit is mogelijk omdat overleg tussen verschillende organisaties reeds gevoerd wordt. De dialoog dient dan ook zo snel mogelijk opgestart te worden. Het daadwerkelijk benodigde budget voor de aanpak kan nu nog moeilijk ingeschat worden omdat deze op binnen gekomen concrete aanvragen zal worden gebaseerd. Wel bestaat het idee dat wanneer je de problemen structureel wilt aanpakken, hier 250.000 tot 300.000 gulden voor nodig is.

De benadering die de werkgroep heeft gekozen is de omgekeerde rede-neerwijze. Men begint bij de punt van de piramide; de tien meest overlast gevende jongeren. Vanuit dit vertrekpunt kan deze gerichte aanpak 'uit-waaieren' naar een bredere aanpak waarbij een grotere minder problematische groep wordt bereikt.

Vanuit de overige werkgroepen werd bij de bespreking de opmerking gemaakt dat het niet alléén gaat om deze 10 zware overlast veroorzakers, maar ook om 400 jongeren die potentieel (zware) overlast kunnen gaan

veroorzaken. Met andere woorden een 'smalle', alleen op de harde kern-groep gerichte aanpak, dient gecombineerd te worden met een 'brede', op de andere doelgroepen gerichte aanpak.

Werkgroep pedagogische maatregelen

In deze werkgroep waren vertegenwoordigd:

- Stadsdeel Oud-West, sector MO;
- Politie;
- Jongerencentrum Bel-Ami;
- Openbare basisschool de Kinkerhoek.

In het voorgestelde project worden zowel het basisonderwijs als het voortgezet onderwijs betrokken bij het bijbrengen van normen en waarden bij jongeren. Andere belangrijke groepen zijn het sociaal cultureel werk en niet te vergeten de ouders.

Doelstelling van het door deze werkgroep geopperde project is het ontwikkelen van een model voor integraal samenwerken ten behoeve van pedagogisch beleid en het aanleren van sociale vaardigheden / normen en waarden.

Het stappenplan voor dit project is dat in eerste instantie een werkgroep ingesteld moet worden die verschillende instrumenten / methodieken in een model nader uitwerkt. Daarnaast dient een onafhankelijke coach aangesteld te worden die de verschillende partners in de werkgroep met raad en daad bijstaat en als aanjager van het project fungeert. De kosten voor een aan te stellen coach wordt door de werkgroep begroot op ongeveer 60.000 gulden.

Het streven is dat voor het nieuwe schooljaar een model voor de inzet van pedagogische instrumenten wordt ontwikkeld. Dit toe te passen model is een zogenaamd lange termijn model. Binnen het model kunnen verschillende projecten worden ontwikkeld. Voor de korte termijn dienen doelgroep gerichte maatregelen genomen te worden. Deze korte termijn maatregelen moeten nader uitgewerkt worden in overleg met onder andere onderwijsinstellingen, SWOW, organisaties van ouders, IMO, KMAN etc. Een van de eerste maatregelen voor de korte termijn kan het beter afstemmen tussen het kinderwerk en tienerwerk zijn.

Werkgroep sanctionerende maatregelen

In deze werkgroep waren vertegenwoordigd:

- Politie;
- Stadsdeel Oud-West;
- Bureau Halt;
- Sardes;
- Reclassering Nederland;
- Openbaar Ministerie.

De werkgroep stelt een project voor waarbij een aanpak ontwikkeld wordt dat toegepast kan worden wanneer overlast geconstateerd wordt.

De werkgroep maakt een onderscheid tussen een:

- groepsgerichte aanpak;
- locatiegerichte aanpak.

De aanpak is niet alleen gericht op de 'dader top tien', maar beoogt een bredere aanpak.

Voor deze te ontwikkelen aanpak is het noodzakelijk inzicht te hebben in:

- overlast veroorzakende groep;
- activiteiten die deze groep ontplooit.

Deze activiteiten kunnen onderscheiden worden in overlast en strafbare feiten. Inzicht in de activiteiten kan worden verkregen door informatie van politie, streetcornerwork, pleinwerkers, scholen, leerplichtambtenaar en buurthuis te combineren. Kernwoord bij de aanpak is 'signaleren'. Op basis van signalering kan actie ondernomen worden.

Wanneer strafbare feiten worden geconstateerd is het te ondernemen traject duidelijk: politie en justitie ondernemen stappen. Maatregelen die genomen kunnen worden zijn bijvoorbeeld individuele trajectbegeleiding en een betere afstemming tussen organisaties zoals tussen (jeugd)reclassering, Raad voor de Kinderbescherming, bureau Halt, politie en Openbaar Ministerie.

Bij overlast kunnen er andere maatregelen worden genomen. Gedacht kan worden aan overleg met overlast veroorzakende jongeren, betrekken van deze jongeren bij oplossingen, regels afspreken, alternatieve activiteiten ontplooiën. Er wordt hier een duidelijke relatie gelegd met faciliterende maatregelen.

Het wordt door de werkgroep belangrijk geacht te communiceren met de buurt in het kader van sanctionerende maatregelen. Als communicatiekanalen werden genoemd: wijkkrant, ouderencentrum en winkeliersverenigingen.

Voor het welslagen van de aanpak is het volgens de werkgroep van essentieel belang dat 'iemand' de regie voert.

De opdracht in de tweede workshop was het ontwikkelen van een projectplan voor elk van de drie maatregelen. Hoewel geen van de werkgroepen een duidelijk projectplan op hoofdlijnen heeft kunnen presenteren, heeft de workshop toch een 'schat' aan waardevolle informatie opgeleverd. Deze informatie is waardevol om een verdere richting te geven aan mogelijke projecten.

4.4 Van omslagmodel naar piramidemodel

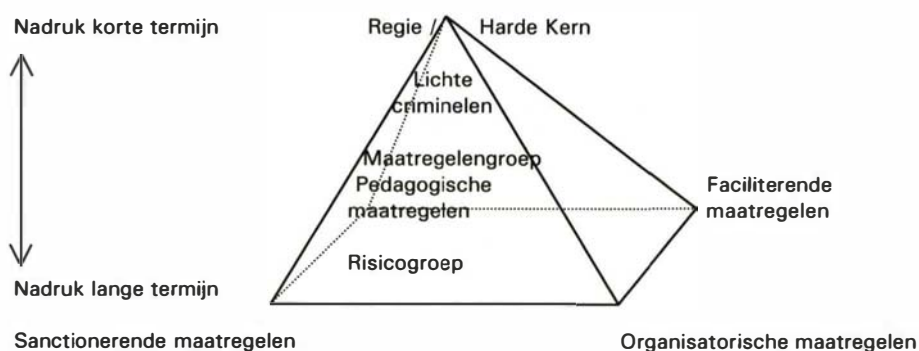
In paragraaf 4.2 werd het omslagmodel gepresenteerd. Dit model is gebaseerd op de informatie zoals verkregen uit de eerste workshop. Dit model is vervolgens als uitgangspunt genomen voor de tweede workshop op managementniveau. Op basis van de uitkomsten kan het omslagmodel aangepast worden en ontstaat er een zogenaamd piramidemodel. Dit wordt het piramidemodel genoemd omdat de belangrijkste conclusies uit de tweede workshop zijn:

- Een gecombineerde aanpak van de verschillende groepen is gewenst;
- Maatregelen moeten ontwikkeld worden voor zowel de korte als lange termijn. Korte termijn maatregelen zijn vooral gericht op harde kernjongeren;
- Informatie is cruciaal voor maatregelen op maat en een goede samenwerking tussen organisaties;
- Maatregelen dienen idealiter gesplitst te worden in beleidsmatige maatregelen en meer casuïstieke maatregelen;
- Regievoering is belangrijk bij de uitvoering van maatregelen. Daarnaast is een duidelijke regievoering ook wenselijk om de samenhang en

afstemming tussen verschillende maatregelen en organisaties te bevorderen.

Het piramidemodel is een drie perspectieven model. Op de eerste plaats geeft het model de relatie en samenhang aan tussen de verschillende maatregelen. Deze maatregelen vormen de basis voor verschillende initiatieven en projecten per maatregel. De regie over de afstemming tussen de maatregelen wordt op een hoger niveau gevoerd. Daarnaast geeft het model ook de samenstelling van (mogelijk) overlast veroorzakende en criminele groepen jongeren weer. Tot slot impliceert het model tijdspectief in aanpak. Maatregelen zijn zowel gericht op de risico-, en maatregelengroep (zowel korte als lange termijn) als op de groep lichte criminelen en harde kerngroep (met name korte termijn).

Het piramidemodel kan als overzichtelijk handvat gebruikt worden bij nadere invulling van geopperde projecten.

5 Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk worden allereerst in paragraaf 5.1 de belangrijkste conclusies uit het onderzoek getrokken, zoals die naar voren komen uit dit onderzoek. Daarnaast zullen er in paragraaf 5.2 aanbevelingen geformuleerd worden op basis waarvan de (potentiële) problemen verder aangepakt kunnen worden.

5.1 Conclusies

Dit onderzoek is gestart naar aanleiding van overlast en gepleegde delicten door jongeren rond het Ten Kateplein en Kinkerstraat. De designdeerde delicten zijn:

- Het plegen van groepsaanrandingen;
- Het mishandelen van (sociaal zwakke) personen;
- Het gooien van stenen naar voorbijgangers;
- Het plegen van winkeldiefstallen en het intimideren van (veelal vrouwelijk) winkelpersoneel om diefstallen te gedogen. Het komt voor dat oudere personen jongere tieners inzetten om diefstallen te plegen;
- Het veroorzaken van overlast.

Seksueel getinte delicten en geweldsdelicten dienen volgens de klankbordgroep prioriteit te krijgen bij de bestrijding.

Uit het onderzoek komt naar voren dat er bij het voorkomen en bestrijden van overlast en criminaliteit door jongeren, zich verschillende knelpunten voordoen. De knelpunten bevinden zich op het vlak van:

- Het voorzieningenniveau;
- Organisatie;
- Normen, waarden en vaardigheden van jongeren;
- Wapen- en drugsgebruik van jongeren;
- Overlast veroorzakende transitiejeugd.

De aanpak van de problemen op genoemde locaties, veroorzaakt door deze groep jongeren, kan echter niet los gezien worden van een bredere aanpak van problemen en gericht op een bredere doelgroep. Allereerst doen problemen zich *nu* voor op genoemde locaties, maar kunnen zich net zo goed voordoen op andere, vergelijkbare locaties. Daarnaast betreft het een beperkte groep (harde kern) jongeren die zich aan de top van de 'piramide' bevinden. Het gevaar van een aanzuigende werking van deze top naar de groepen die zich lager in de piramide bevinden, is een feit. De risicogroep van vandaag kan de harde kerngroep van morgen zijn, indien niets ondernomen wordt. Er dienen dus zowel maatregelen op de korte termijn als de lange termijn genomen te worden. Bij de maatregelen gericht op de harde kerngroep ligt de nadruk vooral op de korte termijn. Hierbij moet een onderscheid gemaakt worden tussen op individuele personen gerichte maatregelen/ aanpak en meer beleidsmatige maatregelen. Indien zich daadwerkelijk problemen voordoen is het voor een individuele aanpak van essentieel belang inzichtelijk te hebben welke personen hier verantwoordelijk voor zijn. Hiertoe moet de informatiepositie van betrokken organisaties verbeterd worden.

Bij de maatregelen gericht op de risicogroep ligt de nadruk vooral op de lange termijn. Hierbij zullen de maatregelen meer op het beleidsmatige vlak

liggen. De maatregelengroep zit er qua aanpak tussenin. Om een integrale aanpak te bevorderen moeten zowel op de korte als lange termijn, en gericht op alle groepen, maatregelen worden genomen. In de workshops werden de volgende maatregelen als meest belangrijk genoemd.

Sanctionerende maatregelen:

- consequente handhaving van regels;
- alternatieve verplichte trajecten voor jongeren naast straf, of in plaats van straf;
- individuele trajectbegeleiding;
- jongeren betrekken bij oplossingen en regels afspreken.

Pedagogische maatregelen:

- Coach aanstellen die leiding geeft aan de ontwikkeling van een model waarin centraal staat:
 - aanleren van normen en waarden;
 - ouders meer betrekken bij jongeren;
 - buurtvadersinitiatief.

Faciliterende maatregelen:

- recreatief en hulpverlenend aanbod in evenwicht met de vraag;
- één loket aanpak /casemanager / caseteam;
- buurtvadersinitiatief;
- project Balans;
- intermediair tussen politie en jongeren.

Organisatorische maatregelen:

- verbeteren afstemming tussen organisaties en informatiepositie van organisaties;
- casemanager / caseteam.

Om de maatregelen goed op elkaar af te stemmen dient een duidelijke regie gevoerd te worden. Het is nu, bij bestaande maatregelen, niet altijd even duidelijk wie de regie voert.

5.2 Aanbevelingen

Algemene aanbevelingen

Aanbevolen wordt een uitgebalanceerd pakket aan maatregelen te ontwikkelen zodat een totale aanpak ontstaat. Een hulpmiddel hierbij is het piramidemodel te vertalen naar een functionele uitwerking. Hierdoor ontstaat een 'achtsproten beleid'. Bij dit beleid worden de vier verschillende maatregelen uitgesplitst in meer individueel gerichte maatregelen, die meer op de korte termijn zijn te nemen, en meer beleidsmatige, lange termijn maatregelen. Bij de functionele uitwerking zijn de aanbevelingen en ideeën van de workshops verwerkt. Daarnaast wordt verwezen naar voorbeeld projecten / maatregelen, die ondersteunend kunnen werken bij de verdere uitwerking van te ontwikkelen projecten. Na de voorbeeldprojecten/ maatregelen worden nog een aantal specifieke aanbevelingen geformuleerd.

Tabel 5.1 Functionele uitwerking piramidemodel

	Pedagogisch perspectief	Faciliterend perspectief	Sanctionerend perspectief	Organisatorisch perspectief
Korte termijn, met name gericht op individuen	Betrekken van ouders Buurtouders	Casemanager/caseteam Intermediair tussen jongeren en politie	Consequente handhaving regels Individuele trajectbegeleiding Alternatieve verplichte trajecten voor jongeren naast straf Regels afspreken met jongeren	Casemanager/caseteam / één loket aanpak
Voorbeeld projecten	OOG-project Rotterdam-Hoogvliet Project Buurtvaders stadsdeel Slotervaart-Overtoomse Veld	Jeugdtoezicht-team	Asterix in Zuilen De Twentse Omslag STOP-reactie BASTA	Multi agency approach Netwerk 12+ en 17+
Lange termijn, meer beleidsmatig gericht	Betrekken scholen en ouders inzake aanleren normen en waarden	Recreatieve en hulpverlenende aanbod in overeenstemming met vraag	Ontwikkelen alternatieve sanctionerende maatregelen	Verbeteren afstemming tussen organisaties en informatiepositie van organisaties
Voorbeeld-projecten	Seksuele intimidatie Opboxen Communities that care	Sociaal veilig ontwerpen Project Jeugd in Beeld Utrecht	Project Bemiddeling Bestuurlijke sanctie	Nieuwe Kansen

Voorbeeld projecten

OOG-project Rotterdam Hoogvliet

Doelstelling van het OOG-project is kinderen op een vernieuwende, uitdagende, inspirerende, enthousiaste en speelse manier kennis te laten maken met ongewenst en onveilig gedrag en daaruit voortvloeiende situaties. OOG staat voor observatie onveilig/ongewenst gedrag & situaties. Onder deze titel is in de deelgemeente Hoogvliet in Rotterdam een normen en waarden project gestart voor kinderen van 4 tot 12 jaar, op initiatief van en uitgevoerd door buurtbewoners. Het project bestaat uit vijf rondes, waarin op ludieke wijze kennis wordt gemaakt met allerlei thema's rond veiligheid in de breedste zin van het woord. Kinderen die meedoen aan OOG moeten dan minimaal drie rondes meedoen. De volgende vijf rondes zijn te onderscheiden. Op de eerste plaats een uitleg van medewerkers van de Roteb

wat er allemaal moet gebeuren als er een vuilnisbak vernield wordt; en hoeveel dat dan kost. In een stapel speelgoed wordt aangegeven wat de totale kosten zijn. Daarbij gingen de kinderen zelf ook met bezem en container aan de slag. Bij een boxschool maken de kinderen op een ludiek wijze kennis met het project Opboxen (zie verder).

De parkwachter zal de kinderen iets leren over het nut en belang van openbaar groen. De kinderen krijgen een rondleiding door het politiebureau. Een vestiging van Mc Donalds laat de kinderen zien hoe het bedrijf omgaat met afvalrecycling. Na afloop van de vijf ronden kunnen kinderen hun ervaringen en indrukken inspreken op een cassettebandje of weergeven in een werkstuk. In een afsluitend feest worden de leukste bandjes en werkstukken beloond met speelgoed dat in de eerste ronde is gebruikt om aan te geven wat een vernielde vuilnisbak aan geld kost. Naast deze ronden zijn een aantal meldpunten opgezet waar de kinderen onveilige situaties kunnen melden. Als sterk punt wordt genoemd het buurtkarakter van het project, alsmede de vergroting van de saamhorigheid en sociale controle. Het buurtkarakter kent ook een zwakke plek. Er moeten namelijk mensen in de buurt wonen die genoeg tijd en energie hebben om zich voor het project in te zetten.

Seksuele intimidatie Amsterdam-Noord

Bij bepaalde groepen jongeren is gebleken dat zij tamelijk negatieve opvattingen hebben ten aanzien van seksualiteit, seksuele voorkeur en respect voor de lichamelijke integriteit. Een belangrijk gegeven is dat bij een niet te verwaarlozen percentage van de door minderjarigen gepleegde zedendelicten jongeren van buitenlandse afkomst betrokken zijn. De Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) heeft daarom in samenwerking met diverse instellingen een preventieproject seksuele intimidatie voor scholen ontwikkeld. Het project is uitgevoerd door de Rutgers Stichting waarmee het bureau taakstraffen van de RvdK reeds eerder heeft samengewerkt bij de organisatie van leerstraffen voor jeugdige zedendelinquenten. De doelstelling van het project is preventie van zedendelicten. Het subdoel is bevorderen van bewustwording van normen en waarden op het gebied van seksualiteit. De doelgroep bestaat uit leerlingen en docenten uit de laatste klas van het basisonderwijs en het eerste jaar van het voortgezet onderwijs. Preventiemedewerkers van de Rutgers Stichting bezoeken klassen en voor de docenten zijn aparte trainingdagen georganiseerd. Bij de keuze van de scholen is door de politie uitgegaan van als zodanig erkende 'probleemscholen'. Voortgang: na enige 'opstartproblemen' kan geconcludeerd worden dat het project duidelijk voorziet in een behoefte bij scholen om gedragsregels aan jongeren over te brengen.

Opboxen

Jan Schildkamp is sinds de jaren zeventig bokstrainer in Hoogvliet. In de loop van de jaren tachtig zag Schildkamp steeds duidelijker dat de werkloze jongeren uit Hoogvliet en omgeving een plek moesten hebben waar zij overdag iets nuttigs konden doen. Zijn standpunt luidde: 'Wanneer ze iets te doen hebben, worden ze afgehouden van criminaliteit'. Zo bouwde hij een eigen boksschool op waarin jongeren naast sport, ook trainingen kregen in sociale en communicatieve vaardigheden. In 1993 is de Stichting Opboxen opgericht. Het programma dat deze Stichting aanbiedt wordt gedragen door de reclassering, Basiseducatie, de Buitenschool, het leger des Heils en de landelijke stichting voor Beweging Recreatie en Spel (BRES). Het weekprogramma moest de jongens (van 16 tot 27 jaar) weer regelmaat in het leven brengen.

Onderdelen zijn:

- persoonlijke begeleiding van de jongens;
- maatschappij oriëntatieles;
- basiseducatie en sociale vaardigheden;
- een cursus Recreatiesportleider A;
- een agressie-regulatietraining.

Uit evaluaties blijkt dat het project succesvol is. De meeste deelnemers waren langdurig werkloos en hadden zich meerdere malen schuldig gemaakt aan crimineel gedrag. Voor de meerderheid van de deelnemers was praten het belangrijkste wat ze bij Opboxen hadden geleerd. Ze waren naar eigen zeggen ook minder agressief en meer zelf redzaam geworden. Ze hadden geleerd hoe zij zich in de samenleving behoren te gedragen. Velen vonden tijdens het traject een vaste of tijdelijke baan. Wanneer zij weer in moeilijkheden raken is de boksschool voor hen altijd geopend. De belangrijkste succesfactoren van Opboxen zijn:

- het aanbieden van een dagprogramma;
- het geven van stimulansen;
- aandacht geven;
- overbrengen van normen en waarden;
- opvangen van de jeugd door een aantrekkelijke thuisbasis.

In dit project is boksen het 'lokkertje' voor de zware doelgroep jongeren. Deze sport trekt hen aan en is het aangrijpingspunt voor een verdergaand hulpverleningstraject. Jan Schildkamp is de vertrouwenspersoon. Hoewel hij formeel projectleider is, zullen de meeste jongens hem vooral zien als een boksende vaderfiguur.

Communities that Care

Aan de basis van CTC (in de Verenigde Staten ontwikkeld) ligt een model waarin probleemgedrag wordt verklaard door een aantal beschermende en risicofactoren op de terreinen gezin, school, wijk en vriendengroep / leeftijdsgenoten. Op basis van dit model wordt in vier pilotwijken in Nederland een sterkte-zwakke analyse uitgevoerd waarin de beschermende en risicofactoren uit het model worden gemeten aan de hand van indicatoren. Hierbij wordt zowel gebruik gemaakt van een scholierenenquête, van statistische cijfers uit de buurt en van de ervaring van deskundigen uit de wijk. Dit laatste wordt gegarandeerd door de wijkanalyse uit te laten voeren door een commissie van mensen die in de wijk werken (bij welzijnswerk, politie, scholen etc.) of wonen.

Naast het traject van de sterkte/zwakteanalyse wordt er een boek samengesteld waarin preventieve aanpakken worden verzameld waarmee de verschillende beschermende en risicofactoren kunnen worden aangepakt. Aan de hand van het samengestelde wijkprofiel kunnen daardoor aanpakken worden gekozen die de specifieke problemen in de wijk aanpakken. Reeds lopende projecten in de wijk, die passen binnen de aanpak, worden daarbij ingepast in het CTC-project. DSP begeleidt deze pilots door het leveren van landelijke vergelijkingsdata voor de beschermende en risicofactoren, het uitvoeren van de scholierenenquêtes en het uitvoeren van een procesevaluatie en een effectmeting.

Jeugd toezichtteam

Een jeugd toezichtteam wordt opgericht om overlast van jongeren te voorkomen. Een ander doel is de deelnemers aan het toezichtteam, veelal werkzoekende jongeren, via het toezichtteam toe te leiden naar een reguliere baan. Het toezichtteam wordt begeleid door een politieagent. In Amsterdam

is inmiddels veel ervaring opgedaan met jeugd toezichtteams. Onder andere in het stadsdeel Osdorp waar het project Beware Watch Out is opgezet.

Sociaal Veilig Ontwerpen

De basis gedachte bij sociaal veilig ontwerpen is dat door de inrichting van de omgeving criminaliteit (zoveel mogelijk) voorkomen kan worden.

Soms blijkt dat sommige overlastplekken met eenvoudige ruimtelijke ingrepen meer leefbaar en veiliger worden. Donkere hoeken worden afgesloten, onoverzichtelijke pleinen worden aangepast zodat er overzicht ontstaat of verlichting wordt aangepast. Dit is slechts een greep van de mogelijke te nemen (ruimtelijke) maatregelen. De te adviseren maatregelen hangen af van de lokale situatie.

Project Jeugd in beeld Utrecht Noordwest

In opdracht van de gemeente Utrecht is een uitgebreide voorzieningeninventarisatie op het gebied van jeugd gehouden. Daarnaast is op een bescheidener schaal jeugdigen in de negen wijken van Utrecht geconsulteerd over hun wensen en ideeën ten aanzien van deze voorzieningen. Doel van het onderzoek is inzichtelijk te krijgen hoeveel kinderen er eigenlijk in de wijk of buurt wonen en hoeveel er dit over 20 jaar zullen zijn. Uit wat voor gezinnen komen ze, naar wat voor scholen gaan ze en zijn ze misschien werkzoekend? In hoeverre maken ze gebruik van voorzieningen op het gebied van welzijn, sport en cultuur en hoe kijken ze tegen deze voorzieningen aan? Wat doen de jongeren verder in hun vrije tijd? Meten is namelijk weten, op basis waarvan beleid kan worden ontwikkeld en (vroegtijdig) een maatgericht aanbod kan worden geleverd.

Astrix in Zuilen

Drie jaar geleden heerste onder de bewoners van de wijk Zuilen (Utrecht) een groot gevoel van onveiligheid. Groepen rondhangende jongeren op straat bedreigden en intimideerden bewoners. Daarnaast vond drugshandel en inbraak plaats. Het Astrix-team (24 agenten en 6 rechercheurs) van de politie pakte het probleem grondig aan. Er was veel blauw op straat, de drugscriminaliteit onder jongeren werd aangepakt en er werden verkeersacties en acties op vuurwapenbezit uitgevoerd. Na een jaar werd het een stuk rustiger op straat. Het politieteam werd terug gebracht naar 12 man. Men realiseerde zich echter dat alléén een repressieve aanpak geen oplossing bood. Daarom werd de aanpak werd uitgebreid met preventie en begeleiding van jongeren. Dit werd gedaan via (uitgebouwde) netwerken 12+ en 17+.

Ondanks minder onveiligheid en een grote groep jongeren die bereikt wordt, blijft er een groep jongeren over die niet met repressieve, noch met begeleiding en hulpverlening worden bereikt.

De Twentse Omslag

Doelstelling van dit project is het ombuigen van maatschappelijk onaanvaardbaar gedrag van jongeren, middels strafrechtelijk ingrijpen als laatste kans. Hierbij hoort het aanbrengen van een verbetering in de levensomstandigheden van de jongere, zodat deze meer kans heeft op een gezonde evenwichtige uitgroei naar volwassenheid. De Twentse omslag is een project dat zich richt op jongeren tussen de 12 en 18 jaar die veelvuldig in aanraking zijn komen met de politie en op wie de normale hulpverlenende instanties geen greep meer hebben. In het kader van dit project wordt aan de jongeren die vastzitten vanwege een misdrijf, een aanbod gedaan waarbij zij niet verder in voorlopige hechtenis hoeven blijven te zitten. De

Twenstse omslag geeft jongeren een keuze tussen de intensieve aanpak van het project of justitiële aanpak. Als de jongeren kiezen voor het project dienen zij zich aan een aantal strenge voorwaarden te houden. Zo niet, dan worden ze weer in hechtenis genomen en volgt alsnog justitiële afhandeling. Als de jongere kiest voor het programma, dan wordt er een plan van aanpak gemaakt voor behandeling. Hierin wordt in overleg met de behandelaren de dagindeling voor de jongere beschreven.

De deelnemende jongeren volgen opleidingen of werken en worden lid van sportverenigingen of hobbyclubs. Hiernaast volgen de jongeren een cursus sociale vaardigheden, agressiebeheersing of andere cursussen die nodig worden geacht.

Als er niets op het programma staat, dan hoort de jongere thuis te zitten. Het plan wordt voorgelegd aan de meervoudige kamer van de rechtbank, en indien de kamer akkoord gaat met het plan, wordt de voorlopige hechtenis onder bijzondere voorwaarden geschorst. De deelname aan het programma duurt voor de jongeren ongeveer zes maanden. Tijdens die maanden is er op de daginvulling strenge controle, die gedurende 24 uur per dag kan plaatsvinden. Hierbij wordt onder meer de jeugdagent ingeschakeld. Als de jongere zich niet houdt aan de afspraken dan volgt verwijdering uit het programma en dus ook weer in hechtenis neming. Indien dit plaats vindt zal de officier van justitie de meest strenge afhandeling eisen. Wanneer de jongere met succes het programma doorloopt zal de officier van justitie dit meenemen in de strafeis tijdens de zitting. Vaak is de straf dan niet langer dan het voorarrest en een voorwaardelijke straf met bijzondere voorwaarden voor toezicht. In het begin van 1999 zijn er 18 jongeren aan het project zijn begonnen, waarvan 14 dit met succes hebben afgesloten. Drie zijn echter weer opnieuw met justitie in aanraking gekomen.

STOP-reactie

Sinds 1 mei 1999 wordt in de arrondissementen geëxperimenteerd met de STOP-reactie. De STOP-reactie vindt plaats onder verantwoordelijkheid van het Openbaar Ministerie (OM). Het past binnen de preventieve taken die het OM heeft in de aanpak van jeugdcriminaliteit. De STOP-reactie is bestemd voor kinderen onder de twaalf jaar die alleen of samen met anderen (al dan niet ouder dan twaalf jaar) strafbare feiten van geringe ernst hebben gepleegd. Daarbij moet gedacht worden aan vernieling, 'fikkie stoken', diefstal, illegaal vuurwerk en baldadig gedrag, de zogenoemde Haltwaardige delicten. Kinderen die zwaardere feiten hebben begaan komen niet in aanmerking voor de STOP-reactie. De STOP-reactie bestaat uit een opvoedkundige activiteit van maximaal tien uur. Een zeg maar korte, pedagogische opdracht in de vorm van gesprekken, spellen (bijvoorbeeld een bordspel, rollenspel), het maken van een opstel, een invuloefening of het uitvoeren van een groepsopdracht. Ook kan het voorkomen dat het kind excuses moet aanbieden aan degene(n) die het heeft benadeeld. In ieder geval mag het kind geen werkzaamheden verrichten. De STOP-reactie is een pedagogische handreiking aan de ouders. Het is een signaal naar kinderen en ouders en moet duidelijk maken dat het om ongeoorloofd gedrag gaat. De situatie kan zich voordoen dat ouders aangeven zelf niet in staat te zijn om hun kind te corrigeren. De STOP-reactie kan dan als een handreiking dienen. Het kan ook zijn dat zij er om andere redenen behoefte aan hebben dat anderen dan zichzelf het kind op regelovertredend gedrag aanspreken. Deelname van het kind aan de STOP-maatregel vindt uitsluitend plaats met toestemming van de ouders of opvoeders. Als bij de ouders geen behoefte aan deelname bestaat, vindt geen verdere actie plaats.

BASTA

Basta is een motiverende leerstraf, die zich richt op jongeren van 12 tot en met 17 jaar die zich schuldig maken aan 'relatief signaalverzuim'. De basis van Basta is, dat ieder kind recht heeft op onderwijs. Dat is opgenomen in de Universele Verklaring van de Rechten van het Kind. Jongeren die door een ernstige, complexe problematiek niet meer naar school gaan, mogen van volwassenen verwachten dat die zoveel mogelijk in het werk zullen stellen om hen weer tot schoolgang te stimuleren.

Zelfs als daarvoor ingrijpen van justitie nodig is! Met de komst van de motiverende leerstraf Basta kan dat justitieel ingrijpen nu in de praktijk worden vormgegeven. Daarmee dient Basta twee doelen.

Enerzijds wordt getracht de problematische situatie van de jongere te verbeteren en wordt geprobeerd weer een toekomstperspectief te schetsen. Jongeren moeten zich realiseren dat ze zonder scholing geen kans hebben in deze maatschappij. In Basta worden jongeren gemotiveerd een startkwalificatie te halen. Anderzijds wordt, door een lik-op-stuk-benadering, getracht paal en perk te stellen aan het overtreden van de Leerplichtwet. Hierdoor wordt getracht voortijdige schooluitval te voorkomen, evenals mogelijk probleemgedrag zoals vandalisme, diefstal en geweldpleging. De motiverende leerstraf Basta duurt drie weken (verplicht). Daarna is een vrijwillig vervolg van 10 weken Basta mogelijk.

Preventief bemiddelen

Bemiddeling tussen dader en slachtoffer kan escalatie van conflicten voorkomen en daarmee het strafrecht ontlasten. Juist de justitiële wijkposten (vestigingen Justitie in de Buurt) kunnen geschikt zijn om vanuit justitie de bemiddeling ter hand te nemen. Het doel van deze bemiddeling is strafvervolgning van de dader te voorkomen. Het gaat om de volgende bemiddelingsvormen: schaderegelingen waaronder de experimenten met dading en regelingen in het kader van de Aanwijzing Slachtofferzorg; conflictregelingen en buurtbemiddeling.

Bij dading (thans conflictregeling in het kader van de Aanwijzing Slachtofferzorg) wordt onder regie van het openbaar ministerie bemiddeld in zaken waarin schade is aangericht en ook een ander soort conflict tussen dader en slachtoffer speelt. Het is de bedoeling dat beide partijen een overeenkomst ondertekenen waarin de afspraken zijn vastgelegd over de (financiële) afwikkeling van het gepleegde strafbare feit. Wanneer dat gebeurd is, kan justitie de zaak seponeren. Bij het niet nakomen van de overeenkomst blijft het recht op vervolging van de dader bestaan.

Bij schaderegelingen in het kader van de Aanwijzing Slachtofferzorg bemiddelt een schadebemiddelaar onder regie van het openbaar ministerie met als doel de vergoeding van de schade die de dader heeft aangericht. In veel gevallen wordt de verdachte na het betalen van de schadevergoeding niet meer vervolgd. Ook is het mogelijk dat de schaderegeling wordt uitgebreid in de richting van dading. De dader moet dan bijvoorbeeld een excuusbrief aan het slachtoffer schrijven of de aangerichte schade zelf repareren.

Ook is het mogelijk dat wordt bemiddeld om te komen tot een vergoeding van de schade in zaken die niet-vervolgbaar zijn. Een voorbeeld hiervan was een zaak van niet-vervolgbare 12-minners (uit Arnhem), waarin bereikt is dat de ouders de schade hebben vergoed. Een ander voorbeeld was een zaak waarin onvoldoende bewijs beschikbaar was, maar waarin toch met de 'dader' een afspraak gemaakt kon worden over schadevergoeding die in termijnen betaald werd.

In conflicten bemiddelt een bemiddelaar tussen dader en slachtoffer met het doel de betrokkenen afspraken te laten maken die al dan niet in een overeenkomst worden vastgelegd. Er wordt uitdrukkelijk opgemerkt dat de conflictregeling niet in de plaats mag komen van de afdoeningvormen uit het strafrecht. Het is mogelijk, voordat een conflict is uitgemond in een strafbaar feit, er ook preventief kan worden bemiddeld. Het is van belang op te merken dat Justitie in de Buurt een organisatievorm is en dat er geen aparte vorm van JiB-bemiddeling bestaat.

In Nederland bestaan ook aparte buurtbemiddelingsprojecten.

Dit is een laagdrempelige, kosteloze en niet-justitiële manier om conflicten tussen buurtbewoners te beslechten door bemiddeling van daartoe geschoolde medeburgers (over het algemeen vrijwilligers). Tussen partijen worden afspraken gemaakt om (overlastgevend) gedrag na te laten.

Het is de bedoeling dat escalatie in strafrechtelijke zin wordt voorkomen. Om de participatie en zelfredzaamheid van burgers te vergroten is ervoor gekozen deze bemiddelingen niet via justitie te laten verlopen.

Wanneer er zich conflicten tussen scholieren voordoen is peer-mediation een mogelijkheid. Hierbij worden scholieren van de middelbare school opgeleid tot bemiddelaar. Bij conflicten kan hij of zij, veelal met succes, een bemiddelende rol spelen.

Multi Agency Approach

In het Engelse Liverpool wordt vanuit de politie gewerkt volgens het concept van de *Multi Agency Approach*, onder meer voor jonge wetsovertreders, bij kindermishandeling en bij de aanpak van huiselijk geweld. De kern van deze aanpak is dat instanties die betrokken zijn bij openbare orde en zorgproblematiek verplicht worden tot samenwerking, waarbij in veel gevallen vanuit één locatie wordt gewerkt. Op die wijze wordt het mogelijk gemaakt om iemand (letterlijk) direct door te sturen naar justitie en/of hulpverlening, waardoor herhaling kan worden voorkomen.

Begin 2000 heeft een groep Amsterdamse bestuurders, ambtenaren en functionarissen van politie en Openbaar Ministerie - in een tweedaags bezoek - deze Engelse projecten bekeken en intensief besproken. Op basis daarvan is besloten dat het concept - in het kader van de 'sluitende aanpak' - ook in Amsterdam zal worden beproefd. In eerste instantie zal dit experiment in het zesde politiedistrict (Amsterdam West) plaatsvinden. Dit mede omdat in het kader van het project Jeugd West - Nieuw West reeds een inhoudelijke samenwerking tussen diverse organisaties en instanties op gang is gebracht. Het instellen van Jongeren Opvang Teams (JOT) kan leiden tot een structurele intensivering van die samenwerking.

Gelet op de ontwikkelingen in Amsterdam West is door de 'Liverpoolgroep' een keuze gemaakt om de aanpak uit te werken voor de groep jonge (eerste) wetsovertreders. Het doel is dan het voorkomen van recidive door het realiseren van een snelle, consequente en sluitende interventie die zich richt op alle onderdelen van het ketenmodel zoals dat in het Amsterdams jeugd-beleid is neergelegd. Daarbij wordt door de Liverpoolgroep onderkend dat - mede door een aantal pregnante verschillen op het gebied van wetgeving en de aansturing van instellingen - het Engelse model niet klakkeloos kan worden toegepast in de Amsterdamse situatie. Vanuit de bestaande samenwerking kan echter wel de stap worden gezet naar het werken vanuit één gemeenschappelijke ruimte waarin men dagelijks bij elkaar zit, intensiever informatie kan uitwisselen en meer samenhangende doelen voor een interventie kan bepalen.

Netwerk 12+ en 17+

In het kader van Astrix in Zuilen is binnen de netwerken 12+ en 17+ een aparte netwerkcoördinator aangesteld die tot doel heeft een betere afstemming tussen de partners van het netwerk onderling en met de politie te bewerkstelligen. De coördinator beschikt over een totaaloverzicht van alle jongeren tussen de 12 en 24 jaar die binnen de Stichting Welzijn op één of andere manier begeleiding krijgen en/of activiteiten volgen. Ook houdt de coördinator bij welke jongeren specifieke aandacht nodig hebben in het geval van risico-crimineel gedrag.

Door intensieve samenwerking met de politie verkrijgt de coördinator bovendien inzicht in de jongeren die met de politie in contact zijn geweest en een proces-verbaal, een Halt-afdoening of waarschuwing hebben gekregen. Wekelijks bekijkt de coördinator alle politiemutaties. Als gevolg van de aanpak komen alle jongeren met politiecontacten in de netwerken, en gaat informatie vanuit de Stichting Welzijn in de jeugdkaartenbak van de politie.

Nieuwe Kansen

Het wijkprogramma Nieuwe Kansen is een gezamenlijk project van instellingen die in Kanaleneiland (Utrecht) bemoeienis hebben met de jonge bewoners van de wijk. Het hoofddoel van het project is het tot stand brengen van een positieve trendbreuk bij jongeren. De samenhangende en integrale aanpak van dit programma, waarin alle instellingen die met en voor jongeren werken een rol vervullen, moet leiden tot:

- een betere sociale structuur in Kanaleneiland;
- aandacht voor groepen die de aansluiting met de maatschappij dreigen te missen;
- integratie en participatie van jongeren.

Het programma richt zich op jongeren met problemen tussen 0 en 25 jaar. Het gaat daarbij om jongeren die in aanraking komen met de politie vanwege strafbare feiten en ook om jongeren met probleemgedrag. De prioriteit ligt bij Marokkaanse jongeren.

Het programma houdt onder andere het instellen van een Jeugdteam in. Dit team, waarin de capaciteit van de samenwerkende organisaties wordt verenigd, biedt individuele trajectbegeleiding, hulpverlening, arbeidstoeleiding en toeleiding tot vrijetijdsaanbod. Op deze wijze ontstaat één loket in de wijk waar aanmelding plaats vindt.

Naast professionele mentoren worden Marokkaanse paraprofessionals betrokken bij de begeleiding van jongeren. Daarnaast worden bestaande netwerken versterkt en uitgebreid. Hierdoor krijgen jongeren die met de politie in aanraking komen een sluitend traject aangeboden. Daarbij staat vrijwilligheid voorop, zeker bij de pedagogische trajecten. Maar jongeren die niet mee willen werken of verdacht worden van zware delicten, krijgen in overleg met het OM een justitiële reactie.

Het programma richt zich ook op de ouders van de jongeren uit de doelgroep. Indien gewenst krijgen gezinnen opvoedingsondersteuning.

Nieuwe Kansen richt zich ook op de leefgebieden onderwijs, werk en vrije tijd. Sleutelfiguren in de wijk worden geschoold in de signalering van probleemgedrag, waardoor ook het aantal aanmeldingen bij buurtnetwerken toeneemt met 50%. Het spijbelen op school wordt aangepakt door extra inzet van het schoolmaatschappelijk werk en leerplichtcontrole. Daarnaast worden voor jongeren plaatsen gereserveerd bij initiatieven voor arbeidstoeleiding. Bij het opzetten van activiteiten worden beoogde gebruikers betrokken, waardoor de activiteiten aansluiten op hun behoeften.

Specifieke aanbevelingen

Om wat meer specifieke aanbevelingen te geven aan het eventueel te ontwikkelen achtsporenbeleid wordt allereerst aanbevolen een aparte regisseur Jeugd & Veiligheid aan te stellen. Deze regisseur, een ambtelijk zwaargewicht, heeft als taak alle projecten te coördineren en draagt zorg voor samenhang tussen de verschillende maatregelen. De regisseur Jeugd & Veiligheid maakt afspraken met de betrokken partijen over inspanningsverplichtingen.

Indien noodzakelijk spreekt de regisseur partijen aan op de aangegane verplichtingen.

Aangegeven is dat normen en waarden belangrijk worden geacht. Voor het onderwijs zou hier een belangrijke rol zijn weggelegd. Om dit op een structurele wijze aan te pakken wordt aanbevolen normen en waarden op een integrale wijze onderdeel uit te laten maken van het onderwijspakket. De terughoudende rol van onderwijsinstanties ten aanzien van het actief bijbrengen van normen en waarden moet veranderen.

Deze geadviseerde omslag wordt onder meer ingegeven door het feit dat ouders in toenemende mate de opvang van jeugdigen (kinderopvang en naschoolse opvang) uit besteden. Daarnaast verwachten sommige ouders ook dat instanties waar jongeren buitenshuis mee geconfronteerd worden een actieve pedagogische rol spelen.

Veel overlast kan voorkomen worden wanneer de (openbare) ruimte aangepast wordt volgens de beproefde criteria van sociaal veilig ontwerpen. Deze soms marginale aanpassingen kunnen een groot effect op de veiligheid hebben. Aanbevolen wordt om in het stadsdeel een veiligheidsschouw uit te laten voeren, op basis waarvan eventuele aanpassingen van de openbare ruimte kunnen plaatsvinden. Deze veiligheidsschouw kan gekoppeld worden aan een schouw in het kader van buurtbeheer.

Het project Nieuwe Kansen is een programma waar veel elementen in terug te vinden zijn die door de deelnemers aan de workshops van belang worden geacht. Aanbevolen worden dit programma als 'body' voor een aanpak te nemen en verder uit te bouwen en af te stemmen op de eigen lokale situatie en wensen. Het functioneren van het netwerk 12+ (en 17+) kan verder geoptimaliseerd worden door een aparte netwerkcoördinator aan te stellen. Hiermee wordt een meer optimale afstemming tussen de verschillende netwerken en de politie beoogt. Daarnaast ontstaat ook een totaal overzicht van jongeren waar zich problemen mee (kunnen) voordoen. Voor een beschrijving wordt naar de eerder beschreven voorbeelden verwezen. Gevolg van voorgestelde aanpak is dat het netwerk buiten een beleidsmatige benadering ook meer aandacht moet schenken aan de casusgerichte (curatieve) benadering. Daarnaast wordt voorgesteld, gezien de belangrijke beoogde rol van het onderwijs, deze deel uit te laten maken van het netwerk overleg.

In de tweede workshop werd aangegeven dat groep jongeren die de grootste overlast veroorzaakt op het Ten Kateplein en Kinkerstraat uit een beperkte groep jongeren bestaat. Aanbevolen wordt dat het netwerk 12+ voor deze groep per jongere een plan van aanpak maakt. Indien bepaalde jongeren echt crimineel zijn behoort het plan van aanpak samen met het Openbaar Ministerie te worden opgesteld.

Tot slot wordt aanbevolen om voor de korte termijn een soort Astrix-team op te zetten. Uit het Astrix project is gebleken dat deze aanpak een positief effect heeft op de veiligheid. Men moet zich echter realiseren dat een

verhoogde inzet van politie slechts een beperkte tijd mogelijk is. Daarnaast leren de ervaringen dat een zuiver repressieve aanpak zijn beperkingen kent en ingebed dient te zijn in een brede hulpverleningsaanpak.

'Trein' in beweging

Om de 'trein' in beweging te zetten wordt geadviseerd drie gerichte aanbevelingen te implementeren, zodat er een evenwichtige basis voor verder beleid (de overige aanbevelingen) ontstaat. De drie gerichte aanbevelingen zijn respectievelijk algemeen van aard, gericht op hulpverlening en repressie. Een regisseur Jeugd en Veiligheid vormt een solide basis en kan voorwaarden scheppend te werk gaan ten aanzien van overige beleidsinstrumenten. Een netwerkcoördinator kan op de korte termijn meer richting geven aan – en de effectiviteit bevorderen van – het netwerkoverleg. In combinatie met een speciaal politieteam (een soort Astrix-team), die consequent repressief optreedt, ontstaat een 'gesloten' aanpak. Informatieuitwisseling en afstemming tussen het netwerk en het politieteam komt de effectiviteit van beide initiatieven ten goede. Indien de drie aanbevelingen geïmplementeerd worden ontstaat er een drietand die effectief is op de korte termijn, maar tegelijkertijd voorwaarden scheppend is voor de lange termijn.